

Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»
Педагогічний факультет
Кафедра дошкільної освіти

С. О. Омельченко

27 червня 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В ДОШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ»

підготовки здобувачів другого (магістерського)
рівня вищої освіти
спеціальності 012 Дошкільна освіта
за освітньо-професійною програмою «Дошкільна освіта»
мова навчання українська

Слов'янськ – 2022 р.

Розробник:

Садова Т. А., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної освіти ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет».

Шульга Т.В., кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри дошкільної освіти ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет».

Рецензенти:

Панасенко Е. А. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри практичної психології ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет».

Кривошея Н. Б. – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної освіти ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет».

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри дошкільної освіти ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Протокол № 12 від «27» червня 2022 р.

Завідувач кафедри дошкільної освіти _ _ С. М. Курінна

Погоджено групою забезпечення спеціальності 012 Дошкільна освіта

Керівник групи забезпечення

Ю.В. Кахіані

Затверджено та рекомендовано до впровадження
вченою радою
Державного вищого навчального закладу
«Донбаський державний педагогічний університет»
«27» червня 2022 р. протокол № 9

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Обов'язкова	
Загальна кількість годин – 120	Рік підготовки:	
	1-й	1-й
	Семестр	
	2-й	2-й
	Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: контактних – 6 самостійної роботи студента – 4	20 год.	16 год.
	Практичні	
	20 год.	14 год.
	Самостійна робота	
	80 год.	90 год.
	Вид контролю: залік	

Метою вивчення навчальної дисципліни «Методологія наукових досліджень в дошкільній освіті» є формування у здобувачів системи знань і уявлень щодо сучасних методологічних підходів до науково-педагогічних досліджень; розуміння методології наукових досліджень як інтегративної, багаторівневої міждисциплінарної методології; сприяння професійно-особистісному росту й формуванню системного мислення майбутніх педагогів.

2. МАТРИЦЯ

компетентностей, програмних результатів навчання, методів навчання,
методів контролю з навчальної дисципліни «Методологія наукових досліджень в дошкільній освіті»
(обов'язковий компонент)

Компетентності, які формуються (шифр відповідно до освітньої програми)	Програмні результати навчання (шифр відповідно до освітньої програми)	Методи навчання	Методи контролю
ЗК 3. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні. ЗК 4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК 7. Здатність грамотно спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ФК 5. Здатність створювати та впроваджувати в практику наукові розробки, спрямовані	ПРН 1. Критично осмислювати концептуальні засади, цілі, завдання, принципи функціонування дошкільної освіти в Україні. ПРН 2. Впроваджувати інформаційні та комунікаційні технології і генерувати нові ідеї в організації освітнього процесу закладів дошкільної освіти різного типу. ПРН 4. Аналізувати й порівнювати результати педагогічного впливу на індивідуальний розвиток дитини дошкільного віку в різних видах діяльності. ПРН 8.	Методи проблемного викладення матеріалу, частково-пошуковий, діалогового спілкування (бесіда, дискусія, спір); метод ситуаційного аналізу, опорні схеми; лекції-презентації, фрагменти ділової гри.	Усний та письмовий (індивідуальний, фронтальний) контроль; вирішення педагогічних ситуацій; складання опорних схем, педагогічна гра; співбесіда, написання есе, рефератів,

<p>на підвищення якості освітньої діяльності та освітнього середовища в системі дошкільної, зокрема, інклюзивної освіти.</p> <p>ФК 9.</p> <p>Здатність до самоосвіти, самовдосконалення, самореалізації в професійній діяльності та до конкурентної спроможності на ринку праці.</p> <p>ФК 10.</p> <p>Здатність організовувати науково-методичну та інноваційну діяльність в системі дошкільної освіти.</p>	<p>Виявляти та відтворювати в практичній діяльності вихователя закладу дошкільної освіти передовий педагогічний досвід та результати досліджень.</p> <p>ПРН 9.</p> <p>Застосовувати в професійній діяльності сучасні дидактичні та методичні засади викладання психолого-педагогічних дисциплін і обирати відповідні технології та методики.</p> <p>ПРН 19.</p> <p>Аналізувати та оцінювати ефективність роботи вихователя у сфері фізичного, інтелектуального, естетичного, мовленнєвого, морального, екологічного, трудового виховання дітей; розробляти критерії оцінки та самооцінки його діяльності.</p>		<p>аналітичні звіти, індивідуальні та групові проекти, презентація результатів самостійної роботи, залік.</p>
---	---	--	---

3. Структура навчальної дисципліни

Назва теми	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	усьог о	зокрема			усьог о	зокрема		
		л	п	с.р		л	п	с.р
1	2	3	4	5	6	7	8	
Тема 1. Методологія педагогіки в системі методологічного знання	12	2	2	8	9	1	-	8
Тема 2. Методологія і логіка наукового дослідження	12	2	2	8	10	1	1	8
Тема 3. Методика оформлення результатів дослідження	12	2	2	8	11	2	1	8
Тема 4. Системний підхід у науковому пізнанні	12	2	2	8	14	2	2	10
Тема 5. Системний підхід у науково-педагогічному дослідженні	12	2	2	8	14	2	2	10
Тема 6. Синергетичний підхід у науково-педагогічних дослідженнях	12	2	2	8	14	2	2	10
Тема 7. Аксиологічний підхід у сучасній методології педагогіки	12	2	2	8	13	2	1	10
Тема 8. Особистісно орієнтований підхід до організації педагогічного дослідження	12	2	2	8	13	2	1	10
Тема 9. Праксеологічний підхід у сучасній методології наукового дослідження	12	2	2	8	11	1	2	8

Тема 10. Управлінський підхід в методології педагогічного дослідження	12	2	2	8	11	1	2	8
Усього	120	20	20	80	120	16	14	90

4. Програма навчальної дисципліни

4.1. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1	Методологія педагогіки в системі методологічного знання	2	1
2	Методологія і логіка наукового дослідження	2	1
3	Методика оформлення результатів дослідження	2	2
4	Системний підхід у науковому пізнанні	2	2
5	Системний підхід у науково-педагогічному дослідженні	2	2
6	Синергетичний підхід у науково-педагогічних дослідженнях	2	2
7	Аксіологічний підхід у сучасній методології педагогіки	2	2
8	Особистісно орієнтований підхід до організації педагогічного дослідження	2	2
9	Праксеологічний підхід у сучасній методології наукового дослідження	2	1
10	Управлінський підхід в методології педагогічного дослідження	2	1
	Усього:	20	16

4.2. Теми практичних занять

з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1	Методологія педагогіки як система принципів і засобів організації теоретичної і практичної діяльності	2	-
2	Класифікація і характеристика основних груп методів наукового дослідження	2	1
3	Основні вимоги до оформлення результатів наукового дослідження	2	1
4	Сутність поняття «система», основні системні параметри	2	2
5	Поняття «педагогічна система». Основні властивості педагогічної системи	2	2

6	Сутність поняття «синергетика». Основні принципи синергетики	2	2
7	Аксіологія як вчення про цінності і ціннісну структуру світу	2	1
8	Вплив особистісно орієнтованого та діяльнісного підходів на зміну загальної парадигми освіти	2	1
9	Праксеологія як наука про організацію досконалої діяльності	2	2
10	Управлінський підхід до організації і проведення науково-педагогічного дослідження	2	2
	Усього:	20	14

4.3. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1	Сучасні підходи до трактування понять «методологія», «методологія наукового дослідження».	8	8
2	Організація і логіка процесу наукового дослідження	8	8
3	Феномен академічної доброчесності. Етика дослідника	8	8
4	Типи систем. Структура і організація системи	8	10
5	Характеристика основних педагогічних категорій з позицій системного підходу	8	10
6	Характеристика педагогічних систем з позицій синергетичного підходу	8	10
7	Цінності у контексті системного аналізу діяльності людини. Аксіологічність педагогічних явищ	8	10
8	Особистісно-діяльнісний і суб'єктний підходи у сучасних психолого-педагогічних дослідженнях.	8	10
9	Праксеологічна характеристика педагогічних явищ	8	8
10	Поняття управління. Характеристика основних видів управлінської діяльності	8	8
	Усього:	80	90

5. Критерії оцінювання результатів навчання

Результати навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни визначаються у балах, що виставляються згідно з критеріями оцінювання, затвердженими в ДДПУ, а саме за 100-бальною шкалою та національною двобальною шкалою для заліків («зараховано» та «не зараховано»).

Шкала оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

За накопичувальною 100-бальною шкалою	За національною шкалою	
	Для екзаменів, звітів з практики, курсових робіт	Для заліків
90 – 100 балів	відмінно	зараховано
75 – 89 балів	добре	
60 – 74 балів	задовільно	
26 – 59 балів	незадовільно	не зараховано
0 – 25 балів	неприйнято	

Для визначення критеріїв оцінювання для отримання заліку потрібно зважати на такі загальні положення:

– на оцінку «**зараховано**» (**60-100 балів**) заслуговує здобувач вищої освіти, який за час відвідування лекційних, практичних занять й за виконану самостійну роботу отримав зазначену кількість балів протягом семестру;

– оцінка «**не зараховано**» (**0-59 балів**) виставляється здобувачеві вищої освіти, який за час відвідування лекційних, практичних занять й за виконану самостійну роботу не набрав 60 балів упродовж семестру, він має прогалини в знаннях основного навчально-програмного матеріалу.

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти за лекції здійснюється за такими критеріями: присутність здобувача на лекції, складання її конспекту та активна участь у перебігу лекції.

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти, отриманих під час практичного заняття здійснюється за такими критеріями:

– під час опитувань – за повну й ґрунтовну відповідь на сформульоване запитання з теми заняття;

– під час тестування – за правильні відповіді на запитання тесту з теми заняття;

– у процесі виконання ситуаційних вправ і завдань – за запропонований правильний алгоритм (послідовність) виконання завдання; за знання теоретичних основ проблеми, порушеної в завданні.

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в процесі написання поточних, проміжних контрольних робіт здійснюється за правильні відповіді на всі питання роботи.

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти під час контрольного заходу здійснюється за правильні відповіді на питання.

Оцінювання рефератів та презентацій за визначеними темами здійснюється відповідно до таких критеріїв:

– за повноту та використання сучасних концепцій і джерел інформації (крім лекційного конспекту, має бути ще не менше трьох джерел інформації);

– за оформлення роботи згідно з вимогами і наявність посилань на використану літературу та джерела;

– за наявність змістовних висновків;

– за глибокі знання навчального матеріалу, що містяться в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах.

У разі виявлення невідповідності результатів навчання окремим критеріям із тієї чи тієї форми контролю знань кількість балів, яка виставляється здобувачу, може бути знижена:

– за неповну відповідь;

– за кожну неправильну відповідь;

– за невчасне виконання завдання;

– за недостовірність поданої інформації;

– за недостатнє розкриття теми;

– за відсутність посилань на літературні джерела.

Результати поточних контролів рівня знань здобувачів вищої освіти денної та заочної форм (у вигляді певної кількості отриманих балів) обов'язково доводяться викладачем наприкінці кожного заняття до їхнього відома і виставляються в Журнал обліку роботи академічної групи та є підставою для одержання заліку.

Оцінювання результатів навчання у формі заліку проводиться по закінченні вивчення навчальної дисципліни, зазвичай, на останньому практичному занятті або в період до початку екзаменаційної сесії відповідно до графіка освітнього процесу.

На останньому аудиторному занятті викладач зобов'язаний оголосити здобувачам вищої освіти відкрито (у присутності групи) накопичені ними бали поточного оцінювання з навчальної дисципліни, отримані під час лекційних, практичних та лабораторних занять та за виконану самостійну роботу. Залік, як форма контролю, передбачає зарахування здобувачеві балів, накопичених за результатами поточного оцінювання з навчальної дисципліни (за наявності у здобувача не менше 60 балів за поточну роботу - без додаткового опитування) й не вимагає обов'язкової присутності здобувача вищої освіти.

Здобувач має право (за бажанням) підвищити власний результат оцінювання в балах шляхом виконання завдань самостійної роботи, але не пізніше ніж до початку екзаменаційної сесії. Підсумкове оцінювання результатів навчання здійснює викладач, який проводив практичні заняття в академічній групі.

Відомість успішності видається викладачеві в деканаті в день останнього аудиторного (практичного) заняття в групі і має бути закрита на останній день перед початком екзаменаційної сесії.

6. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: завдання для вхідного, поточного та підсумкового контролю, взаємоконтролю (взаємооцінювання), самоконтролю (рефлексія,

самооцінювання), тестового контролю, усного, письмового опитування, оцінювання самостійної роботи (наукове повідомлення, доповідь, реферат, тези, наукова стаття, план-проспект наукового дослідження, мультимедійна презентація), семестровий залік.

7. Рекомендована література

Основна:

1. *Методологія та організація наукових досліджень: навч. посіб.* / І. С. Добронравова, О. В. Руденко, Л. І. Сидоренко та ін.; за ред. І. С. Добронравової (ч. 1), О. В. Руденко (ч. 2). Київ: ВПЦ «Київський університет», 2018. 607 с.

2. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. *Методологія наукових досліджень: підручник.* Харків: Право, 2019. 368 с.

3. Мелков Ю. О., Бідзюра І. П. *Наукова культура та виклики академічної доброчесності. Наукові праці МАУП.* Серія: Політичні науки. 2018. Вип. 1. С. 5-23.

4. Хриков Є. М. *Методологія педагогічного дослідження: монографія.* Харків: 2018. 294 с.

5. Завгородня Т. К., Стражнікова І. В. *Методологічні засади педагогічних досліджень: навчально-методичний посібник.* Івано-Франківськ, 2021. 120 с.

Допоміжна:

1. *Філософські аспекти наукового пізнання: навч. посіб.* / О. Ю. Панфілов, О. П. Дзьобань, І. М. Будур та ін.; за заг. ред. О. Ю. Панфілова. Харків: ХІФ КНТЕУ, 2019. 276 с.

2. Бхаттачарджи А., Ситник Н. *Методологія та організація наукових досліджень: дослідження в соціально-економічних науках: навч. посіб.* 2-ге вид., перероб. і доп. Київ: НТУУ «КПІ ім. Ігоря Сікорського», 2022. 173 с.

3. Галян О. В. *Методологія та організація наукових досліджень: навч.-метод. видання.* Луцьк: Вежа-Друк, 2021. 26 с.

4. Козловський Ю. М. *Методологія педагогічного дослідження*: навч. посібник. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2018. 196 с.

5. Козловський Ю. М. *Методика науково-педагогічного дослідження*: навч. посібник. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2018. 192 с.

6. Садова Т. А. Синергетичні засади педагогічної взаємодії викладача і студентів. *Актуальні проблеми сучасної дошкільної та вищої освіти: збірник наукових доповідей / за загальною редакцією д. п. н., доцента кафедри теорії і методики дошкільної освіти Ю. А. Руденко*. Одеса: Бондаренко М. О. 2019. С. 265-269.

7. Садова Т. А. Формування ціннісних орієнтацій майбутніх вихователів у процесі професійної підготовки. *Психолого-педагогічний і соціальний супровід дитинства в контексті сучасної парадигми освіти: Збірник доповідей Міжнародної науково-практичної конференції, (23-24 квітня 2020 р., м. Слов'янськ)*. Слов'янськ: ДДПУ, 2020. С. 214-219.

8. Корольова Т. Організація наукових досліджень в університетах: стан і розвиток. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2019. Вип. 2. С. 46–53.

9. Башкір О. І. Навчально-методичний посібник «Методологія науково-педагогічного дослідження та презентація його результатів»: для здобувачів освітньо-наукового ступеня «Доктор філософії». Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2020. 93 с.

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Зайченко І. В. Педагогіка: підручник:
<https://studfiles.net/preview/3541737/>

2. Методологія наукової діяльності: навчальний посібник / за ред. професора Д. В. Чернілевського:
http://www.studmed.ru/chernlevskiy-dv-metodologiya-naukovoyi-dyalnost_c5a8eebd03c.html

3. Шабанова Ю.О. Системний підхід у вищій школі: підруч. для студ. магістратури: <https://ir.nmu.org.ua/jspui/bitstream/123456789/108578/1/CD491.pdf>

4. Підручники-з-педагогіки-онлайн: <http://pedagogy.webukr.net/>

5 Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua>.

6. Національна парламентська бібліотека України: <http://www.nplu.kiev.ua>.

7. Харківська державна наукова бібліотека ім. В. Г. Короленка: <http://korolenko.kharkov.com>.

9. Посилання на дистанційний курс

Сторінка курсу в Moodle: <http://212.3.125.77:9090/moodle/course/view.php?id=2527>